

ЗМІСТ

№ п/п	Назва розділу	стор.
	Завдання на кваліфікаційну роботу	3
	Реферат	4
	Annotation	5
	Відгук наукового керівника	6
	Рецензія	7
	Вступ	8
1.	Розділ 1. Огляд літератури	10
1.1.	Структура стада свиней та організація його відтворення	10
1.2.	Утримання і годівля поголів'я свиней	13
1.3.	Відгодівля молодняку і дорослих свиней	16
1.4.	Особливості відгодівлі свиней вологими мішанками	17
2.	Розділ 2. Матеріал і методики досліджень	19
3.	Розділ 3. Результати власних досліджень	21
3.1.	Коротка характеристика Товариства з обмеженою відповідальністю «Оберіг АНП Агро» і умов утримання свиней	21
3.2.	Характеристика фактичної технології годівлі свиней	27
3.3.	Технологічна схема переробки свиней	30
3.3.1.	Основне виробництво м'ясо-жирового цеху	31
3.4.	Економічна ефективність вирощування молодняку свиней	34
3.5.	Екологізація вирощування молодняку свиней	35
	Висновки	37
	Пропозиції	38
	Список літератури	39

РЕФЕРАТ

Мушинський Юрій Миколайович

**Аналіз технології виробництва свинини у ТОВ «Оберіг АНП Агро»
Черкаської області та її переробки у ТОВ «Глобіно»**

Досліджено сучасну технологію виробництва свинини у ТОВ «Оберіг АНП Агро» Черкаської області та її переробки у ТОВ «Глобіно».

За проведення аналізу рівня і повноцінності годівлі відгодівельного молодняка свиней у Товаристві використано загальноприйняті методи зоотехнічної оцінки кормів і раціонів.

За результатами досліджень встановлено, що вміст деяких поживних речовин і енергії у раціонах відгодівельного молодняка свиней не завжди відповідає нормі, що не дає можливості добитися запланованих і генетично запрограмованих високих показників з продуктивності.

Зроблено загальний висновок, що для того щоб виправити ситуацію – потрібно дещо змінити склад комбікормів, а замість частини дерті зернових кормів до їх складу ввести відходи технічних виробництв і використовувати прогресивну програму інтенсивного вирощування молодняка, що запропоновано у роботі.

Одержані у дослідженнях результати можуть бути використані для удосконалення існуючої технології виробництва і переробки свинини.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 40 сторінок, 6 таблиць, 2 рисунки, список використаних джерел складається із 18 найменувань, 0 додатків.

Ключові слова: добовий раціон годівлі, середньодобові прирости, відгодівельний молодняк свиней, продуктивність, поживні речовини, повнораціонний комбікорм, норма годівлі, переробка свинини.

ABSTRACT

Mushinsky Yuriy Mykolayovych

Analysis of the technology of pork production at "Oberig ANP Agro" LLC of the Cherkasy region and its processing at "Globino" LLC

The existing technology of pork production at "Oberig ANP Agro" LLC of the Cherkasy region and its processing at "Globino" LLC was studied.

For the analysis of the level and completeness of feeding of fattening young pigs in the Society, generally accepted methods of zootechnical assessment of feeds and rations were used.

Based on the results of research, it was established that the content of nutrients and energy in the diets of fattening young pigs does not always meet the norm, which makes it impossible to achieve the planned and genetically programmed high performance indicators.

It was concluded that in order to correct the situation, it is necessary to slightly change the composition of compound feed, and instead of a part of grain feed, to introduce waste from technical productions into their composition and to use the progressive program for growing young animals, which is proposed in the work.

The results obtained in the research can be used to improve the existing technology of production and processing of pork.

The bachelor's qualification work contains 40 pages, 6 tables, 2 figures, the list of sources used consists of 18 items, 0 appendices.

Key words: feeding ration, fattening young pigs, nutrients, complete ration compound feed, feeding rate, productivity, average daily gains, pork processing.

Вступ

Актуальність теми. Постійне збільшення чисельності населення світу, яке до 2030 року зростатиме в середньому на 1 % щорічно, зумовлює актуальність розвитку виробництва продовольства. Як традиційне джерело тваринних білків, м'ясо свиней і надалі залишатиметься вагомим елементом раціону людей, а глобальний попит на нього, зокрема в міру підвищення економічного рівня країн, що розвиваються, зростає і продовжуватиме зростати.

У 2019 році, за оцінками FAO та OECD, глобальне споживання м'яса склало понад 326 млн т. Це на 16 % або на 45 млн т більше, ніж у 2009 році. До 2029 року світове споживання м'яса зросте ще на 11 %, перевищивши 365 млн т, з яких понад 35 %, або майже 130 млн т, становитиме споживання свинини. У 2019 році світове споживання м'яса свиней складало майже 110 млн т, тому експерти очікують, що протягом наступних 10 років цей показник зросте на 16,5 % [14, 18].

Основна частка споживання – майже 55 % м'яса свиней – припадає саме на країни Азії, які щороку споживають майже 60 млн т цього виду м'яса.

Лідером за ємністю ринку м'яса свиней у світі є Китай, населення якого щороку споживає понад 45 млн т м'яса свиней у забійній масі, або понад 31 кг у розрахунку на одну особу. Китай, маючи найбільше поголів'я свиней у світі, посідає перше місце за обсягами виробництва свинини: у 2019 році цей показник склав близько 42,6 млн т у забійній масі. Це становить 39 % глобального виробництва м'яса свиней і лише на 4 тис. т менше за спільний доробок розвинених країн світу. Потужностей внутрішнього виробництва, незважаючи на це, недостатньо для задоволення внутрішнього попиту на свинину, тому торік Китай імпортував близько 2,4 млн т м'яса свиней, що становило 24 % світових обсягів імпорту.

Трійку найбільших світових виробників м'яса свиней замикають Сполучені Штати Америки з 11 % глобального виробництва. Ця країна також

посідає шосте місце серед найбільших імпортерів м'яса свиней із 17 % глобального попиту на цей вид м'яса та друге місце серед найбільших експортерів, забезпечуючи 27,5 % світового експорту.

Саме Європейський Союз та США забезпечують понад дві третини глобального експорту м'яса свиней, постійно конкуруючи між собою за ринки збуту [17].

Мета і завдання досліджень

Метою роботи було провести аналіз фактичної технології виробництва м'яса свиней у ТОВ «Оберіг АНП Агро» с. Вільховець Звенигородського району Черкаської області та його переробки у ТОВ «Глобіно».

Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити такі завдання:

- провести детальний аналіз раціонів годівлі свиней різної живої маси та встановити якість компонентів комбікорму;
- визначити фактичне середньодобове споживання кормів молодняком свиней;
- вивчити вплив раціонів на продуктивність і стан здоров'я свиней;
- розрахувати економічну ефективність технології виробництва м'яса свиней у ТОВ «Оберіг АНП Агро» [8].

Об'єкт дослідження

Наявне поголів'я свиней, галузь кормовиробництва в ТОВ «Оберіг АНП Агро», технологія переробки м'яса свиней у ТОВ «Глобіно».

Предмет дослідження

Фактичні добові раціони годівлі свиней та їхній вплив на здоров'я, продуктивність і якість м'яса свиней.

Методи дослідження

Загальнозоотехнічні, зоотехнічні (аналіз фактичних раціонів годівлі та якості кормів), фізико-хімічні (органолептичні та фізичні показники м'яса) [8, 9, 10].

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Структура стада свиней та організація його відтворення

В Україні ринок м'яса свиней має значні перспективи для подальшого розвитку. Одним із найбільш економічно вигідних напрямів діяльності аграрного бізнесу є галузь свинарства. Передумовами для цього є наявність резервів для забезпечення внутрішніх потреб населення та зростаючий попит на свинину на зовнішніх ринках.

Відповідно до спеціалізації існує декілька виробничих типів свинарських підприємств, які за функціями поділяються на товарні та племінні [14].

До товарних належать репродуктивні та відгодівельні підприємства. У репродуктивних господарствах утримують поросят від народження до чотиримісячного віку. Відгодівельні підприємства займаються безпосередньо відгодівлею свиней.

Племінні підприємства здійснюють одержання та вирощування породних поросят високого класу, а також удосконалення існуючих і виведення нових порід свиней.

Рентабельність та темпи розвитку свинарства значною мірою залежать від правильної організації відтворення стада, яка передбачає формування маточного поголів'я, ведення племінної роботи, визначення термінів парування й опоросів, обґрунтування структури та обороту стада, а також належні умови утримання і годівлі різних груп тварин [4].

Відтворення стада передбачає:

формування маточного поголів'я;

визначення термінів парування та опоросів;

ведення племінної роботи;

обґрунтування структури й обороту стада;

організацію годівлі та утримання різних груп тварин.

Найбільш доцільним і науково обґрунтованим вважається термін використання основних свиноматок протягом 3–4 років. Відхилення від

цього терміну залежать від інтенсивності використання маток. Тому на сучасних свинокомплексах прагнуть отримати від свиноматки за два роки п'ять опоросів замість чотирьох, як це передбачено за традиційних умов утримання. Для цього підрощених поросят відлучають не через два місяці, а через 26 днів, після чого холостих маток повторно парують. Залежно від прийнятого строку використання свиноматок норматив їх вибракування становить 25–40 % [1, 12].

Поголів'я ремонтного молодняку, залишеного в господарстві, має бути у 1,5–2 рази більшим за кількість основних свиноматок, що підлягають вибракуванню. Такий підхід сприяє відбору до основного стада після першого опоросу найбільш продуктивних свиноматок, які характеризуються високою багатоплідністю, молочністю та здатністю вирощувати якісний приплід. Це також забезпечує умови для розширеного відтворення стада.

Для своєчасної та повної заміни основного поголів'я, термін продуктивного використання якого завершився, у господарстві необхідно мати племінне ядро свиноматок, із приплоду яких формують стадо якісного ремонтного молодняку. У разі відсутності достатньої кількості якісного ремонтного молодняку його закупають у спеціалізованих племінних господарствах [3, 13].

Наявне основне маточне стадо поповнюється виключно за рахунок перевірених свиноматок. Оцінювання ремонтних свиноматок за кількістю приплоду методом контрольної відгодівлі та забою здійснюється після першого опоросу.

Залежно від умов конкретних господарств співвідношення між основними та перевірюваними свиноматками встановлюється на рівні 1:2–1:4.

Термін першого парування молодняку у господарствах визначається рівнем розвитку та фізіологічним станом тварин. За умов промислового використання він становить 9–10 місяців при живій масі 100–120 кг. У спеціалізованих племінних господарствах цей показник становить відповідно

10–12 місяців і 120–140 кг. Для кнурів у племінних господарствах оптимальний вік першого використання — 10–11 місяців при живій масі 160–180 кг, а у промислових господарствах — 10–11 місяців і 130–150 кг.

У відтворенні стада важливе значення мають строки опоросів, оскільки вони істотно впливають на рівень витрат при вирощуванні та відгодівлі свиней [2, 11].

У свинарстві застосовують такі системи опоросів:

– рівномірного отримання приплоду. Дана система пов'язана з певними організаційно-економічними труднощами як на початковому етапі, так і в процесі дорощування та відгодівлі молодняку. Її доцільно впроваджувати у господарствах, де значна частина поросят реалізується після відлучення, відповідно до ринкового попиту або для власних потреб працівників, а також у невеликих за обсягом виробництва підсобних господарствах промислових підприємств.

– турова (циклічна). Ця система є більш доцільною і передбачає отримання приплоду від великої групи свиноматок протягом короткого періоду (1,5–2 тижні). Її перевагами є можливість формування однорідних за віком груп молодняку, що полегшує годівлю та догляд, а також підвищує ефективність використання приміщень. У межах одного приміщення можна послідовно отримувати приплід різних груп свиноматок із подальшим вирощуванням поросят до 2-місячного віку.

– потоково-турова (конвеєрна). Застосовується на великих свинарських комплексах і передбачає безперервне отримання приплоду протягом року від великої групи свиноматок.

Ремонтний молодняк вирощують до досягнення живої маси близько 120 кг у середньому віці 8,5 місяця. Середня тривалість використання кнура становить близько 2,5 років, при навантаженні під час штучного осіменіння приблизно 100 свиноматок.

Залежно від напрямку свинарства (промислове чи племінне) на підприємствах розробляють структуру та оборот стада з урахуванням

спеціалізації (репродукція, відгодівля) та зональних особливостей розвитку галузі [4, 7].

Структура стада у більшості свинарських підприємств, що застосовують циклічну систему опоросів, передбачає таке співвідношення виробничих груп: основні свиноматки – 7–8 %, свинки старше 9 місяців – 15–16 %, кнури-плідники – 1 %, ремонтні кнури віком понад 6 місяців – 2 %, поросята віком 3–4 місяці – 11 %, молодняк на відгодівлі – 62–64 %.

Планування поголів'я свиней розпочинають із розроблення обороту стада, враховуючи організаційно-зоотехнічні умови відтворення: наявність статеві-вікових груп на початок планового року; перспективи розвитку свинарства; строки парування основних, перевірюваних і разових свиноматок у попередньому періоді для прогнозування періодів масових опоросів; строки та обсяги вибракування основного стада; терміни переведення тварин між виробничими групами, постановки на відгодівлю молодняку та дорослого вибракуваного поголів'я; заплановані середньодобові прирости у різних групах; а також оптимальні масові показники та строки реалізації тварин.

У товарних господарствах обов'язково складають помісячні обороти стада, на основі яких формують річні виробничі плани [5, 14].

1.2. Утримання і годівля поголів'я свиней

Залежно від напрямку спеціалізації ферми, природно-економічної зони, типу годівлі та фізіологічного стану тварин у господарствах України застосовують такі основні способи утримання свиней:

– до 3-місячної поросності – великогрупове вільно-вигульне утримання для порослих свиноматок, а також для відлучених порослят, ремонтного молодняку та свиней на відгодівлі;

– для підсисних свиноматок із поросятами до двотижневого віку, кнурів-плідників та порослих свиноматок на 3–4 місяці поросності – станково-вигульне групове або індивідуальне утримання;

– для відгодівельного поголів'я – безвигульне утримання у закритих приміщеннях групами до 50 голів.

Груповий метод утримання свиноматок має низку переваг:

- створюються сприятливі умови для ефективнішого використання маточного поголів'я, зокрема шляхом підсаджування поросят від багатоплідних свиноматок до менш навантажених за лактацією;
- раціональніше використовуються капітальні приміщення. Наприклад, у стандартному свинарнику площею 608 м² при груповому утриманні можна розмістити близько 100 свиноматок, тоді як при індивідуальному – лише близько 36, що зменшує потребу в площах приблизно у 2,5 рази;
- підвищується продуктивність праці: навантаження на одного працівника може зрости у 1,5–2 рази і досягати близько 40 свиноматок [3, 15].

Для організації групового утримання основного стада необхідно дотримуватися таких умов:

- опороси свиноматок, закріплених за одним працівником, проводять у межах одного туру протягом 5–6 днів;
- відлучення свиноматок від приплоду здійснюють безпосередньо у станку;
- відлучення проводять поступово, спочатку 2–3 свиноматки, а через 2–3 дні – решту;
- за 5–7 днів до опоросу свиноматок переводять у родильне відділення, розміщуючи індивідуально у станках і проводячи ветеринарну обробку;
- з 2–3-тижневого віку після опоросу підсисних свиноматок із приплодом об'єднують у групи по 5–6, 10–12 і більше голів; за сприятливих умов їх можна утримувати навіть під навісами поблизу родильного відділення [12, 17].

Організація годівлі свиней повинна враховувати призначення комплексу або ферми, їх розмір, систему утримання, тип годівлі, а також наявність обладнання для зберігання, приготування та роздавання кормів. Як правило, корми для всіх статево-вікових груп готують у кормоцехах,

обладнаних окремими машинами або комплектними технологічними лініями промислового виробництва.

При складанні раціонів враховують вікові та статеві особливості тварин, їх фізіологічний стан. Кратність годівлі може становити два або три рази на добу.

Раціони для свиноматок формують з урахуванням збалансованості поживних речовин та індивідуальних показників: живої маси, віку, молочності, багатоплідності та породних особливостей [6, 16, 18].

На окремих промислових свинарських комплексах у кормоцехах відгодівельної та репродуктивної зон готують рідкі корми або кормосуміші (одна частина повноцінного комбікорму та три частини води). Для їх роздавання використовують стаціонарні кормороздавачі.

Корми насосами по трубопроводній системі подаються з кормоцеху до групових годівниць поросних свиноматок і свиней на відгодівлі, де автоматично через швидкодіючі крани зливаються. У приміщеннях для утримання холостих і поросних свиноматок з індивідуальними годівницями корми з трубопроводів через крани зливаються вручну обслуговуючим персоналом.

Підсисних свиноматок із поросятами найчастіше годують вологими (борошноподібними) кормами. Відлучені поросята отримують сухі гранульовані корми із самогодівниць. Сухі гранули подаються з бункера шнеком і транспортером завантажуються в групові годівниці.

У комбікормах для кнурів-плідників переважають концентровані корми. Їх балансування за вмістом поживних речовин (протеїну, амінокислот і вітамінів) забезпечується шляхом введення макухи та кормів тваринного походження.

Свиноматок формують у групи, які після осіменіння зберігаються як виробничі одиниці протягом усього циклу відтворення (162 дні), що поділяється на три періоди: супоросність (114 днів), опорос і вирощування порослят (26 днів) та період осіменіння (22 дні). Кожному з цих періодів

відповідає власний режим годівлі на основі гранульованих повнораціонних комбікормів [7, 14].

1.3. Відгодівля молодняку і дорослих свиней

Правильна організація процесу відгодівлі свиней сприяє збільшенню виробництва м'яса, зниженню його собівартості та підвищенню продуктивності праці у свинарстві.

Практичний досвід свідчить, що високі виробничі показники досягаються за умови утримання тварин великими групами. Так, при традиційному клітковому утриманні (до 20 голів у групі) один працівник обслуговує 100–150 свиней на відгодівлі, тоді як при груповому утриманні великими партіями – до 1200 голів. Це пояснюється можливістю комплексної механізації більшості виробничих процесів.

Ефективною також є пасовищна (табірна) відгодівля свиней із використанням випасання на посівах багаторічних трав.

Залежно від кінцевої продукції розрізняють такі види відгодівлі:

- м'ясна відгодівля – починається у віці 3,5–4 місяці та завершується у 7–7,5 місяців при досягненні живої маси 110–120 кг;

- беконна відгодівля, яка забезпечує отримання високоякісної свинини специфічного типу. Для цього відбирають підсвинків спеціалізованих скороспілих порід масою 25–30 кг у віці близько 3 місяців. Відгодівлю завершують у 6–7 місяців при живій масі 90–100 кг;

- сальна відгодівля – застосовується для свиней сальних порід, а також вибрактованих свиноматок і кнурів-плідників. Свиноматок відгодовують до 160–200 кг, кнурів – до 250–300 кг. Частка сала в туші становить не менше 50 %;

- напівсальна відгодівля – використовується переважно для разових свиноматок і кастрованих кнурів. Тварин відгодовують до 130–150 кг у віці 10–12 місяців, при цьому вміст сала в туші становить 40–45 % [11, 12].

Запровадження у товарних господарствах промислового схрещування свиней, за якого свиноматок осіменяють спермою двох кнурів-плідників, не лише підвищує багатоплідність, а й дає змогу отримувати молодняк масою до 20 кг при відлученні.

У ряді господарств загальний період відгодівлі поділяють на два етапи: дорощування та власне відгодівлю (заключний період). Дорощування триває з 3–4 до 5–6 місяців. У цей період тваринам згодовують підвищену кількість соковитих і грубих кормів, які можуть становити до 50 % раціону, що сприяє адаптації до споживання об'ємних кормів.

Власне відгодівля триває 2–3 місяці. У цей час у раціоні переважають концентровані корми (до 70 % загальної поживності). Така система організації відгодівлі забезпечує підвищення кінцевих виробничих результатів: витрати кормів на 1 кг приросту знижуються до 4,5–5 кормових одиниць, а споживання концентрованих (найдорожчих) кормів не перевищує 1,5–2 кг [7, 12].

1.4. Особливості відгодівлі свиней вологими мішанками

На відгодівельних фермах США широко застосовують шнекові системи транспортування кормів до годівниць. Корм із бункера подається шнеком у роздавальну систему, через опуски надходить у годівниці. В Україні шнекова система транспортування кормів також набуває поширення завдяки простій конструкції та високій ефективності.

Окремі виробники використовують комбіновані системи подачі корму: шнек транспортує корм від бункера до приміщення, де далі він розподіляється через ланцюгово-шайбову систему. Такий підхід зменшує ризик утворення конденсату в елементах зовнішніх ліній, що характерно для систем без шнекового транспортування.

Сучасний ринок пропонує широкий вибір годівниць: традиційні для сухої годівлі, системи зі зволоженням, а також круглі та трубчасті годівниці,

що застосовуються на всіх етапах виробництва. Кожен тип має свої переваги та недоліки і потребує відповідного регулювання [15, 18].

У сучасному свинарстві (зокрема у США) значна частина господарств самостійно виготовляє корми, однак спостерігається тенденція до зростання частки великих комбикормових підприємств. Використання готових комбикормів дозволяє виробникам зменшити виробничі ризики, поклавши відповідальність за баланс раціону на комбикормові заводи, та знизити навантаження на персонал. У порівнянні з рідкою та вологою годівлею, системи сухої годівлі потребують меншої кількості обслуговуючого персоналу та нижчого рівня його кваліфікації.

У ході експериментальних досліджень було проведено порівняння ефективності трьох систем годівлі: сухої, вологої та рідкої. Раціон складався з пшениці, ячменю та сої з енергетичною цінністю 9,8 МДж/кг і вмістом 10 г SID лізину/кг. Об'єктом досліджу були 432 свині із середньою масою 33,6 кг, розподілені на 24 групи за статтю (окремо кнурці та свинки), по 6 голів у кожній. Тривалість експерименту становила 62 дні до забою.

Результати дослідження свідчать, що рідка годівля на етапі відгодівлі сприяє збільшенню споживання корму та підвищенню швидкості росту тварин до забою. Водночас вона характеризується гіршою конверсією корму порівняно із сухою та вологою годівлею [16]. Найнижчі показники конверсії корму спостерігаються при сухій системі годівлі.

Хоча жива маса та маса туші при забої були вищими у тварин, які отримували рідкі корми, жодна із систем годівлі не вплинула суттєво на вихід туші чи показники її пісності. На основі отриманих даних була розрахована маржа на одну голову залежно від системи годівлі (за ціни фінішного корму 262 євро/т і ціни реалізації свиней 1,40 євро/кг живої маси).

За умови досягнення забійної маси 105 кг незалежно від строків відгодівлі маржа становила 36,44 євро, 35,99 євро та 32,97 євро на голову при використанні сухої, вологої та рідкої годівлі відповідно.

У випадку обмеження тривалості відгодівлі (необхідність досягнення маси у визначені строки), максимальна маржа становила 34,30 євро, 34,64 євро та 34,60 євро на голову відповідно для сухої, вологої та рідкої годівлі [14, 18].

Таким чином, при виборі системи годівлі слід враховувати виробничі умови:

Якщо відгодівля не обмежена жорсткими строками досягнення забійної маси, економічно доцільнішими є суха та волога системи годівлі порівняно з рідкою.

За умов обмеженої площі утримання або фіксованої тривалості відгодівлі, коли необхідно максимально прискорити ріст тварин, більш ефективною є рідка або волога годівля [15].

РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛ І МЕТОДИКИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Матеріалом для проведення досліджень слугували дані, отримані під час вивчення технології виробництва свинини у ТОВ «Оберіг АНП Агро» (с. Вільховець Звенигородського району Черкаської області) та її переробки в ТОВ «Глобіно». Відповідно до мети дослідження у січні–лютому 2026 року було проведено аналіз чинної технології виробництва та переробки свинини, а також розраховано показники її ефективності.

Для виконання поставлених завдань на свинофермі підприємства здійснено аналіз первинної облікової документації. Спільно зі спеціалістами господарства проведено органолептичну оцінку якості компонентів комбікорму, зоотехнічний аналіз раціонів і комбікормів, а також розраховано показники ефективності виробництва свинарської продукції.

Оскільки господарство спеціалізується на відгодівлі товарного молодняку, основну увагу в дослідженні було зосереджено на аналізі добових раціонів відгодівельних свиней та їх продуктивності.

У господарстві останнім часом застосовується триразова годівля відгодівельного молодняку свиней, а утримання здійснюється груповим способом у станках.

Під час проведення досліджень враховували:

- споживання кормів відгодівельним молодняком свиней різної живої маси та віку, яке визначали шляхом зважування кормів під час роздавання та обліку залишків після годівлі; облік проводили один раз на декаду;
- середньодобові прирости відгодівельного молодняку свиней, які визначали розрахунковим методом;
- органолептичні показники м'яса (колір, запах, смак, консистенція), які визначали під час планового забою за загальноприйнятими методиками [10].

Фізичні властивості та фактичну якість кормів, що використовуються для годівлі відгодівельного молодняку свиней, визначали відповідно до

чинної нормативної документації та загальноприйнятих методів досліджень:

- зовнішній вигляд і колір – візуально;
- запах – органолептично [6].

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

3.1. Коротка характеристика Товариства з обмеженою відповідальністю «Оберіг АНП Агро» і умов утримання свиней

Територія землекористування ТОВ «Оберіг АНП Агро» розташована в с. Вільховець Звенигородського району Черкаської області, у зоні Лісостепу України з помірним кліматом та середньою кількістю атмосферних опадів.

Річна кількість опадів у середньому становить 570–620 мм, а середньорічна температура повітря коливається в межах +8,0 °С...+14,0 °С. За багаторічними спостереженнями, вегетаційний період триває близько 185 днів, що відповідає середнім показникам для даного регіону.

Село Вільховець розташоване на відстані 135 км від обласного центру м. Черкаси та 12 км від районного центру м. Звенигородка.

У рослинництві господарство спеціалізується на вирощуванні зернових і технічних культур, а у тваринництві – на відгодівлі молодняку свиней.

Частина продукції свинарства використовується для внутрішніх потреб господарства, однак основний обсяг відгодівельного молодняку реалізується на переробку до ТОВ «Глобіно» (м. Глобине Полтавської області).

Утримання свиней у господарстві здійснюється у спеціально обладнаних приміщеннях, розташованих на території огороженої свиноферми.

На території ферми розміщені окремі виробничі приміщення, місткість яких відповідає плановому поголів'ю та тривалості виробничого циклу відгодівлі з урахуванням підготовчих робіт, що проводяться перед постановкою тварин.

У господарстві не утримують свиноматок і кнурів; молодняк для відгодівлі закупається в інших господарствах.

Площа сільськогосподарських угідь, що перебуває у користуванні ТОВ «Оберіг АНП Агро», за останні роки наведена в таблиці 1.

Таблиця 1. Площа сільськогосподарських угідь ТОВ «Оберіг АНП Агро»,
(га).

Показник	Рік			2025 р. в % до 2023 р.
	2023 р.	2024 р.	2025 р.	
Загальна земельна площа Товариства	1676,9	1686	1711	102
Площа с.-г. угідь	1676,9	1686	1711	102
- у т.ч.: рілля	1676,9	1686	1711	102

Аналіз показників таблиці 1 свідчить, що загальна земельна площа землекористування Товариства, як і площа ріллі, за останні роки зросла за рахунок приєднання земельних паїв працівників. Площа сільськогосподарських угідь за останні три роки збільшилася на 2 % і у 2025 році становила 1711 га. Це дає підстави стверджувати, що господарство належить до середніх за розмірами підприємств і ефективно використовує наявні земельні ресурси.

У таблиці 2 наведено величину посівних площ, їх структуру та рівень урожайності сільськогосподарських культур у 2025 році.

Таблиця 2. Площа, структура посівних площ і урожайність с.-г. культур у 2025 р.

Показники	Площа, га	Структура, %	Урожайність, ц/га
Зернові культури, всього	1157	67,6	71,3
у т.ч.: – кукурудза на зерно	371	21,7	95,2
озима пшениця	453	26,5	54
яра пшениця	75	4,3	48,5
ячмінь ярий	133	7,7	48,2
ячмінь озимий	125	7,3	45,1
Технічні, всього	554	32,4	26,8
у т.ч. – соняшник	344	20,1	27,3
– ріпак озимий	210	12,3	26,3

Аналізуючи дані таблиці 2, можна зробити висновок, що розвиток галузі рослинництва здійснюється інтенсивним шляхом, про що свідчить рівень урожайності зернових і технічних культур. У середньому у 2025 році вона становила 71,3 ц/га.

Зокрема, урожайність озимої пшениці досягала 54 ц/га, ярої пшениці – 48,5 ц/га, озимого ячменю – 48,2 ц/га, кукурудзи на зерно – 95,2 ц/га, а соняшнику та озимого ріпаку – відповідно 27,3 та 26,3 ц/га.

Отримані результати свідчать, що у господарстві вирощується зерно, яке значною мірою використовується для виробництва комбікормів, призначених для годівлі свиней.

Поголів'я свиней та структура стада у господарстві за останні три роки наведені в таблиці 3.

Таблиця 3. Поголів'я свиней та структура стада у ТОВ «Оберіг АНП Агро».

Група свиней	2023 р.		2024 р.		2025 р.		2025 р у % до 2023 р.
	голів	%	голів	%	голів	%	
Поросята 0–2 міс.	355	12.4	377	12,5	342	12,2	96,3
Свині на дорощуванні	653	22.3	981	32,5	663	23,6	101,5
Свині на відгодівлі	1915	65.3	1663	55,0	1802	64,2	94,1
Всього	2923	100	3021	100	2807	100	96,0

Як уже зазначалося, Товариство не займається відтворенням власного поголів'я, а закуповує молодняк для відгодівлі в інших господарствах. Загалом за останні роки поголів'я свиней становило близько трьох тисяч голів на рік.

Умови утримання поросят молодшої групи показані на рис. 1.

Рис.1. Умови утримання поросят молодшої групи.

Виробництво продукції свинарства та її реалізація у динаміці за останні три роки наведені в таблиці 4.

Таблиця 4. Показники виробництва і реалізації продукції у ТОВ «Оберіг АНП Агро»

Показник	Роки			2025 р. в % до 2023 р.
	2023	2024	2025	
Продано свиней у живій масі, ц	6611	6754	6562	99
Собівартість 1 ц свинини, грн.	3784	3866	5285	140
Придбано поросят, гол.	5997	5892	5715	95,3
Реалізовано на забій, гол.	5784	5712	5635	97,4
Середньодобовий приріст, г	608	612	616	101,3
Затрати комбікорму на 1 ц приросту, ц	4,02	4,02	4,02	100
Затрати праці на 1 ц свинини, люд/год.	3,5	3,5	3,5	100

Аналізуючи дані таблиці 4, можна зробити висновок, що валове виробництво свинини у 2025 році в господарстві дещо зменшилося порівняно з 2023 роком і становило 5274 ц, що на 1,8 % менше від попереднього показника.

Середньодобові прирости свиней у ТОВ «Оберіг АНП Агро» знаходяться на середньому рівні та у 2025 році становили 616 г, що на 8 г перевищує показник 2023 року. Витрати комбікормів на виробництво 1 ц живої маси свиней становлять 4,02 ц, що не є оптимальним показником. Затрати праці на 1 ц свинини дорівнюють 3,5 люд.-год.

Утримання відгодівельного молодняку свиней старших вікових груп наведено на рисунку 2.

Рис.2. Утримання відгодівельного молодняку свиней старших груп.

3.2. Характеристика технології годівлі свиней

Залежно від технології утримання поросят, комерційних цілей та спеціалізації свиноферм відлучення поросят здійснюють у 28, 30, 45 або 60-денному віці, найчастіше – у 30 та 45 днів. Вважається, що до цього періоду нормалізується кислотність шлункового соку, покращується перетравність кормів і формується імунітет молодняку.

Оптимальним варіантом є використання повнораціонних комбікормів. Початково застосовують престартерні комбікорми (для поросят віком від 5 до 42 днів і масою до 12 кг). У подальшому вводять передстартові комбікорми, що забезпечує поступову адаптацію шлунково-кишкового тракту поросят до кормів рослинного походження та стимулює розвиток ферментативної системи організму.

Повнораціонні комбікорми збалансованого складу містять близько 4,0 % сирого жиру та 17,2 % сирого протеїну, що повністю забезпечує потреби молодняку в поживних речовинах. Додавання мультиензимних препаратів підвищує перетравність зернових кормів і знижує ризик виникнення діареї. У разі відсутності престартерів у підсисний період рекомендується вводити їх щонайменше за тиждень до відлучення, що дозволяє мінімізувати технологічний стрес і стабілізувати роботу травної системи.

Як уже зазначалося, у ТОВ «Оберіг АНП Агро» для відгодівлі закупають підрощений молодняк свиней.

Для забезпечення інтенсивного росту та швидкого набору живої маси важливим є правильний добір відгодівельного молодняку з урахуванням його продуктивних і породних характеристик.

Першочергово враховують породу тварин, оскільки умови утримання істотно впливають на її вибір. За наявності можливості вигулу та випасу доцільно використовувати такі породи, як дюрок, миргородська та угорська мангалиця. За умов утримання у закритих приміщеннях у групових клітках доцільніше застосовувати ландрас та його гібриди, а також українську білу степову породу. Від породних особливостей залежить якість м'яса та

співвідношення м'язової і жирової тканини. Так, п'єстрен, естонська та червона білопояса породи характеризуються високою м'ясністю та низьким вмістом жиру.

Деякі породи краще пристосовані до низьких температур (наприклад, мангалиця та дюрок), тоді як інші є більш чутливими до переохолодження, зокрема п'єстрен. Це необхідно враховувати при виборі породи для конкретних умов утримання.

Режим годівлі залежить насамперед від віку поросят. У перші два тижні після народження поросята живляться переважно молоком свиноматки. Згодом їм починають пропонувати додаткові корми. Спочатку відлучених поросят годують до 5 разів на добу, після чого поступово зменшують кратність годівлі до трьох разів на добу.

Годування поросят здійснюють у чітко визначений час, що сприяє формуванню стабільного режиму споживання кормів і кращому засвоєнню поживних речовин.

У період відгодівлі в ТОВ «Оберіг АНП Агро» поросяттам застосовують як нормовану, так і вільну (*ad libitum*) систему годівлі. Вибір способу залежить від типу кормів. При використанні сухих кормів, зокрема комбікормів, тваринник може не побоюватися їх псування, тому годівниці заповнюють кормом у достатній кількості, і тварини споживають його відповідно до потреб. Обов'язковою умовою при сухій годівлі є наявність постійного доступу до чистої питної води, оскільки вона має важливе значення для травлення та засвоєння кормів.

За використання вологих мішанок на основі коренеплодів, вареної картоплі та харчових відходів необхідно суворо нормувати порції та готувати корм безпосередньо перед згодовуванням, щоб уникнути його псування.

Залежно від типу відгодівлі змінюється і структура раціону. При м'ясній відгодівлі особлива увага приділяється протеїновій складовій, тому в комбікормах повинна бути достатня кількість високобілкових кормів.

Після досягнення поросятами 42-денного віку або живої маси понад 12 кг у ТОВ «Оберіг АНП Агро» до раціону вводять концентрат типу Старт/Гровер/Фініш (БМВД), призначений для свиней живою масою 12–115 кг. Такий підхід обумовлений тим, що господарство самостійно виробляє комбікорми та має власну зернову базу. Використання БМВД дозволяє збалансувати раціони за вмістом вітамінів, мінеральних речовин, сирого протеїну та жиру, а також запобігти їх дефіциту. Перевагою білково-мінерально-вітамінних добавок є можливість їх застосування на всіх етапах вирощування молодняку.

Раціон годівлі відгодівельного молодняку живою масою 70–110 кг у ТОВ «Оберіг АНП Агро» наведено в таблиці 5.

Таблиця 5. Раціон годівлі відгодівельного молодняку свиней у ТОВ «Оберіг АНП Агро», жива маса 70–110 кг

Показник	Норма	Корми				В раціоні міститься
		Дерть ячмінна	Дерть пшенична	Макуха сої	БМВД	
1	2	3	4	5	6	7
Кількість корму, кг	-	1,25	1,21	0,53	0,05	3,05
Обмінна енергія, МДж	40,7	16,09	16,16	6,83	0,3	39,38
Енергетичні корм. од	4,2	1,6	1,56	0,86	0,06	4,08
Суша речовина	2290	1071	1020	496,8	46	2633,8
Сирий протеїн, г	500	138,6	159,6	224,64	13,5	536,34
Перетравний протеїн, г	390	98,28	114,96	203,58	18,8	435,62
Лізін, г	23,9	5,54	3,36	14,653	2,6	26,13
Метіонін+цистин, г	14,1	4,9	4,08	7,67	1,65	18,3
Триптофан, г	4	2,27	1,56	3,19	0,3	7,32
Сира клітковина, г	185	61,74	20,4	33,48	3,1	118,72

1	2	3	4	5	6	7
Сіль кухонна, г	17,7	-	-	-	-	-
Кальцій, г	23	3,39	1,44	1,47	16,0	23
Фосфор, г	19,5	4,56	3,52	3,56	8,0	19,64
Залізо, мг	248	81,02	63,96	116,64	800	1061,62
Мідь, мг	36,7	3,69	2,06	9,02	77,5	92,27
Цинк, мг	367	31,89	28,49	22,47	900	982,85
Кобальт, мг	3,67	0,22	0,036	0,068	4,75	5,074
Йод, мг	0,7	0,28	0,048	0,26	3,8	4,388
Селен, мг	-	-	-	-	-	-
Вітаміни: А, тис МО	8000	-	-	-	50,000	50,000
Д, тис МО	0,74	-	-	2,43	10	12,47
Е, мг	82	35,12	20,4	5,31	18	79
В ₁ , мг	6,12	4,28	4,8	2,82	0,26	12,16
В ₂ , мг	8,8	2,04	1,59	1,95	1,8	7,38
В ₃ , мг	40,0	1,1	11,52	7,83	7,3	26,69
В ₄ , мг	2,85	1,008	1,16	1,35	0,125	3,73
В ₅ , мг	165	46,49	62,448	10,28	9,5	128,75
В ₁₂ , мг	66	-	-	-	67,5	67,5

Як видно з таблиці 5, введення до складу раціону БМВД дозволяє практично повністю збалансувати його за вмістом макро- і мікроелементів, а також вітамінів.

3.3. Технологічна схема переробки свиней

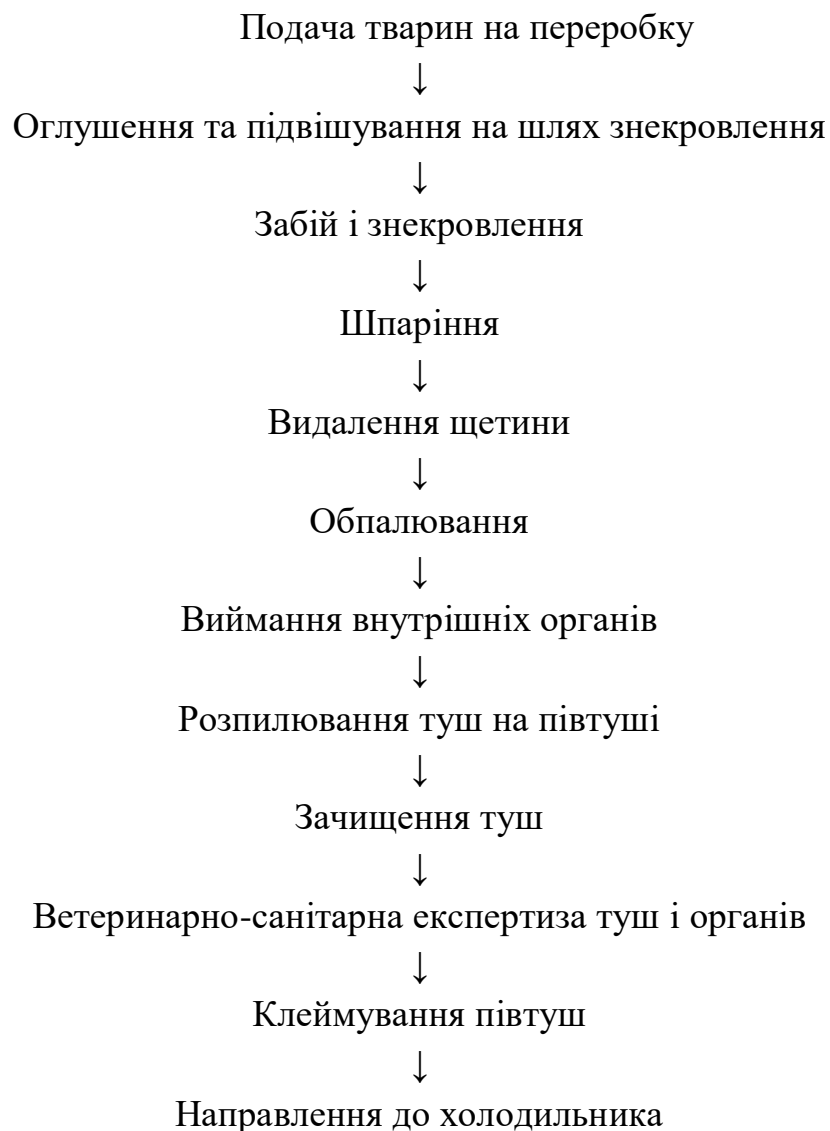
У ТОВ «Оберіг АНП Агро» відсутній власний забійний цех, тому після завершення відгодівлі молодняк живою масою 110–120 кг відправляють на забій та переробку до ТОВ «Глобіно» (м. Глобине Полтавської області). [9]

3.3.1. Основне виробництво м'ясо-жирового цеху

Приймання та утримання худоби

Тварини, що надходять на підприємство, підлягають ветеринарному огляду та оцінюються спеціалістом ветеринарно-санітарної експертизи. Під час приймання партії визначають загальний стан тварин, ступінь наповнення шлунково-кишкового тракту, вгодованість відповідно до стандартів, рівень забрудненості шкірного покриву та живу масу.

Технологічна схема первинної переробки свиней у шкурі:

Подача тварин на переробку

Для забезпечення ритмічної роботи лінії переробки свиней тварин за 1–2 години до забою подають у передзабійний загін, після чого їх переганяють

до місця оглушення. У передзабійному загоні свиней миють водою температурою 20–25 °С протягом 10 хвилин.

Оглушення проводять у газовій камері із застосуванням 86 % CO₂ протягом 1–1,5 хвилини.

Після оглушення тушу за допомогою елеватора піднімають на шлях знекровлення із застосуванням путових ланцюгів із роликами.

Знекровлення

Знекровлення свиней проводять не пізніше ніж через 1 хвилину після оглушення. Збирання крові на харчові цілі здійснюють за допомогою порожнистого ножа, тоді як для технічних цілей використовують звичайний забійний ніж. При цьому виконують глибокий розріз тканин у ділянці з'єднання шиї з грудною частиною туші, направляючи лезо ножа догори, та перерізають кровоносні судини поблизу правого передсердя. Загальна тривалість знекровлення становить 6–8 хвилин.

Видалення внутрішніх органів

Видалення внутрішніх органів проводять не пізніше ніж через 45 хвилин після знекровлення. Перед цим виконують такі операції:

- розпилювання грудної кістки;
- відокремлення стравоходу від трахеї
- розпилювання лонного зрощення;
- розведення задніх кінцівок на відстань близько 900 мм для полегшення вилучення нутрощів.

Спочатку видаляють статеві органи, сальник і брижу, після чого виймають кишечник, а далі – лівер (серце, легені, печінку, трахею та діафрагму у природному зв'язку). Кишечник вилучають у такій послідовності: пряма кишка, тонкий і товстий кишечник. Шлунок очищають від вмісту в забійному цеху на відстані близько 3 м за огорожею конвеєра нутрування. Після цього проводять ветеринарно-санітарний огляд внутрішніх органів.

Розділення туш на півтуші

Розділення туш на півтуші здійснюють електропилкою вздовж хребта, відступаючи 5–6 мм від його середини з метою недопущення пошкодження спинного мозку.

Зачищення туш

На ТОВ «Глобинський м'ясокомбінат» проводять сухе та мокре зачищення туш. Кожну півтушу ретельно оглядають і піддають наступній обробці:

- видаляють нирки та навколонишковий жир;
- зрізують надлишкову жирову тканину в тазовій і боковій частинах;
- зачищають шийний зріз від згустків крові;
- відокремлюють діафрагму;
- видаляють спинний мозок;
- усувають абсцеси.

Після зачищення півтуші промивають за допомогою душових щіток і шлангів теплою водою температурою 25–28 °С або водопровідною водою. Мокре зачищення забезпечує видалення як механічних, так і мікробних забруднень з поверхні туш. Миття дозволяється лише за умови подальшого підсушування туш у спеціальних приміщеннях при температурі 0–4 °С.

Клеймування півтуш та направлення до холодильника

Після ветеринарно-санітарної експертизи проводять клеймування півтуш:

- кругле клеймо — свинина I категорії (беконна), м'ясо поросят V категорії;
- квадратне – свинина м'ясна;
- овальне – жирна свинина;
- ромбоподібне – свинина IV категорії;
- трикутне – свинина, що не відповідає вимогам стандарту за показниками якості.

Після клеймування м'ясо направляють у холодильні камери для охолодження [8, 9].

3.4. Економічна ефективність вирощування молодняку свиней

Головним показником, що характеризує економічну ефективність виробництва будь-якого виду продукції, є прибуток, який визначається як різниця між собівартістю та ціною реалізації. У свинарстві його рівень значною мірою залежить від збільшення кількості та підвищення збереженості поросят, оскільки умови утримання і догляду за тваринами у ТОВ «Оберіг АНП Агро» залишаються стабільними.

Таблиця 6. Економічна оцінка виробництва продукції свинарства у Товаристві з обмеженою відповідальністю «Оберіг АНП Агро»

Показник	Результат		2026 р. у % до 2025 р.
	отримано у 2025 р	планується у 2026 р.	
Продано свиней у живій масі, ц	6562	6841	104,2
Собівартість 1 ц свинини, грн.	5285	5144	97,3
Реалізаційна ціна 1 ц свинини, грн.	5845	6211	106,3
Придбано поросят, гол.	5715	5741	100,4
Реалізовано на забій, гол.	5635	5728	101,6
Середньодобовий приріст, г	616	665	107,9
Затрати комбікорму на 1 ц приросту, ц	4,02	4,00	99,5
Затрати праці на 1 ц свинини, люд/год.	3,5	3,5	100
Прибуток від реалізації свиней, грн.	3674720	7299347	198
Рентабельність вирощування і реалізації свиней, %	11,4	20,7	9,3

Як свідчать дані таблиці 6, у 2026 році за рахунок підвищення реалізаційної ціни 1 ц живої маси поросят та за умови незначного зниження

собівартості виробництва загальний прибуток від реалізації поросят збільшиться майже вдвічі, а рівень рентабельності їх вирощування — на 9,3 %.

Реалізаційну ціну планується оптимізувати за рахунок покращення кондиції реалізованих свиней. Отримані результати свідчать про можливість одержання додаткового прибутку без значних капітальних вкладень.

3.5. Екологізація вирощування молодняку свиней

Екологізація вирощування молодняку свиней спрямована на зниження негативного впливу на довкілля, підвищення добробуту тварин (animal welfare) та отримання екологічно безпечної продукції. Це передбачає оптимізацію годівлі, утримання та поведження з відходами.

Основні напрямки екологізації:

1. Екологічна годівля

Оптимізація раціонів: Використання високоякісних кормів, що краще засвоюються, зменшує кількість поживних речовин (азоту та фосфору) у гної, знижуючи забруднення ґрунтів та вод.

Ферменти та пробіотики: Введення у раціон ензимів, пробіотиків та підкислювачів покращує травлення, підвищує засвоюваність кормів і знижує виділення аміаку.

Безпечна сировина: Виключення з раціону отруйних трав та зіпсованих продуктів для забезпечення здоров'я тварин.

2. Екологічні умови утримання (добробут)

Зниження щільності посадки: Забезпечення нормативної площі (наприклад, 0,6–0,8 м² для свиней 30–50 кг) зменшує стрес у тварин, що підвищує їх імунітет та зменшує потребу в антибіотиках.

Поліпшення мікроклімату: Встановлення ефективних систем вентиляції для видалення шкідливих газів (NH₃, H₂S, CO₂), що покращує здоров'я поголів'я.

Активний моціон: Організація прогулянок (моціону) для ремонтного молодняка, особливо взимку (2–3 рази на добу), що зміцнює здоров'я та підвищує резистентність організму.

3. Управління відходами та ресурсами

Ефективне гноєвидалення: Використання систем, що зменшують викиди аміаку та парникових газів.

Переробка гною: Перетворення гною на біодобрива або біогаз, що дозволяє уникнути забруднення ґрунтових вод.

Енергоефективність: Використання енергозберігаючого обладнання (освітлення, вентиляція) у приміщеннях для молодняка.

4. Здоров'я та профілактика

Імуностимулятори: Застосування натуральних кормових добавок (наприклад, «Імуностим» у дозі 1,5 г на голову) для підвищення опірності організму, замість масового застосування антибіотиків.

Двофазна технологія: Сучасні системи утримання, які забезпечують оптимальні умови для поросят після відлучення.

Впровадження цих заходів не тільки покращує екологічний стан ферми, але й підвищує продуктивність молодняка, забезпечуючи високі прирости (приблизно 300-350 кг комбікорму на повний цикл відгодівлі).

ВИСНОВКИ

1. ТОВ «Оберіг АНП Агро» має у користуванні 1711 га посівних площ, що дає можливість забезпечувати галузь свинарства достатньою кількістю власних зернових кормів. У господарстві також здійснюють переробку олійних культур, у результаті чого отримують макуху для годівлі тварин.
2. У господарстві не утримують свиноматок, а весь відгодівельний молодняк закупають в інших господарствах.
3. Раціони для годівлі відгодівельного молодняку свиней збалансовані за вмістом основних поживних речовин та енергії. Вміст макро-, мікроелементів і вітамінів переважно відповідає нормативним потребам завдяки використанню білково-мінерально-вітамінних добавок (БМВД).
4. Встановлено, що впровадження додаткових заходів щодо вдосконалення годівлі та використання повнораціонних комбікормів сприятиме підвищенню продуктивності відгодівельного молодняку свиней і забезпечить одержання додаткового прибутку.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. З метою підвищення продуктивності відгодівельного молодняку свиней у ТОВ «Оберіг АНП Агро» доцільно використовувати повнораціонні комбікорми з включенням БМВД, які слід виготовляти окремо для різних вікових і вагових груп свиней.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бітлян О. Вплив преміксів на забійні і м'ясні якості свиней. О. Бітлян, Т. Конкс. Тваринництво України. 2015. №3. С. 36-37.
2. Величко В. О. ХАССП – система коригуючих дій забезпечення кормів, кормових добавок, преміксів і кормової сировини. [В. О. Величко, Л. І. Філян, А. В. Гримак, І. Р. Урбан]. Ефективне тваринництво. 2013. №2 . С. 8–10.
3. Гнатюк С. А. Зростає ефективність використання преміксів у свинарстві. С. А. Гнатюк. Свинарство України. 2012. №1. С.80-81.
4. Годівля сільськогосподарських тварин. [Ібатулін І. І., Мельничук Д. О., Богданов Г. О. та ін.]. Вінниця: Нова книга, 2007. 616с.
5. Дацюк І. В. Продуктивність відлучених поросят при згодовуванні преміксів Інтермікс. І. В. Дацюк. Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С. З. Гжицького. Львів, 2015. Т. 17. №3. С. 177–182.
6. Дяченко Л. С. Основи технології комбікормового виробництва. Л. С. Дяченко, В. С. Бомко, Т. С. Сивик. Біла Церква, 2015. 306с.
7. Ібатулін І. І. Годівля сільськогосподарських тварин. І. І. Ібатулін, Д. О. Мельничук, Г. О. Богданов. Вінниця: Нова книга, 2007. 616с.
8. Кононенко В. К. Практикум з основами наукових досліджень у тваринництві. В. К. Кононенко, І. І. Ібатулін, В. С. Патров. К., 2000. 96с.
9. Методи оцінки вгодованості м'ясної худоби та визначення якості м'яса. [М. Г. Повозніков, М. О. Мазуренко, А. В. Гуцол та ін.]. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2003.18с.
10. Основи наукових досліджень та патентознавство. [Я. І. Кирилів, Г. А. Паскевич, Б. В. Гутий та ін.]. Львів, 2012. 346с.
11. Проваторов Г. В. Норми годівлі, раціони і поживність кормів для різних видів сільськогосподарських тварин: довідник. [Г. В. Проваторов, В. І. Ладика, Л. В. Бондарчук та ін.]. Суми: ТОВ «Університетська книга», 2007. 488с.

12. Рекомендації з нормованої годівлі свиней. [Г. О. Богданов, Є. В. Руденко, В. М. Кандиба та ін.]. К.:Аграрна наука, 2012. 112с.
13. Свеженцов А. І. Нормована годівля свиней. А. І. Свеженцов, Р. И. Кравців, Я. І. Півторак. Львів, 2005. 386с.
14. Сучасні технології годівлі свиней: рекомендації. [А. А. Гетя, В. Ф. Петриченко, В. Н. Тимченко та ін.]. Полтава, 2010. 84с.
15. Blend Feeding, Three-Phase Feeding or a Single Diet, in Pigs from 30 to 100 kg Liveweight. K.L. Moore, B.P. Mullan, J.C. Kim. *Animal Feed Science and Technology*. 2016. Vol. 216. P. 273–280
16. Effects of Com Dried Distiller's Grains with Solubles and Enzyme Premix Supplements on Growth Performance, Carcass Characteristics and Meat Quality Parameters in Finishing Pigs. [S.D. Lee, H. J. Jung, K. H. Cho, J. C. Park et al.]. *Animal Science Journal*. 2011. Vol. 83 (3). P. 461–467.
17. Moore K.L. An Evaluation of the Alternative Feeding Strategies, Blend Feeding, Three-Phase Feeding or a Single Diet, in Pigs from 30 to 100 kg Liveweight. K.L. Moore, B.P. Mullan, J.C. Kim. *Animal Feed Science and Technology*. 2016. Vol. 216. P. 273–280.
18. Supplementation on Finishing Performance and Carcass Characteristics of Pigs. J. Sales. *Animal Feed Science and Technology*. 2011. Vol. 165. Issues 1–2. P. 68–78.